

ПОГРЕБИТЕ ЈА ПОГРЕБАА КО

Никој од никого, ниту во Македонија, ниту од страна на меѓународниот фактор ниту, пак, од Хашкиот трибунал не беше побарана командна одговорност за Радуша! Доказ за тоа денес е само отворањето на случајот "Љуботен". Прашањето е: Дали Македонија во 2001 година ја бранеше само полицијата?

Пишува:
Жаклина МИТЕВСКА

Командна одговорност е највисока инстанца на одговорност при раководење и командување со вооружени сили во мирнодопски и воени услови. Токму оваа дефиниција ни беше повод да го отвориме прашањето чија е највисоката одговорност за случувањата во воениот конфликт во 2001 година, од македонската страна, но и од страната на терористите воено организирани во ОНА.

Во текот на 2001 година се случи и Радуша. Македонските безбедносни сили бранејќи го територијалниот интегритет и суверенитет на државата од агресорите, жестоко им одговорија на албанските терористи уфрлени од насока на Косово. Во текот на изминативе речиси четири години јавноста континуирано слушаше верзија која "требаше да ја слушне", затоа што така во тој момент некому му одговараше. Бидејќи медалјата има две страни, а командната одговорност - само една, тоа е причината да потсетиме на неколку настани кои државата ја потресоа до темел, при што немаше ниту еден нејзин лојален граѓанин кој не се прашуваше кои се тие што се борат за "човекови права", а безмилосно газат врз човечкиот живот и каде и кога ќе биде побарана командна одговорност од са-

мопрогласените "команданти". Имавме ексклузивна можност да слушнеме како се одвивала операцијата во Радуша, од човекот кој беше во тимот што раководеше со неа, Зоран Крстевски.

"Офанзивата почна во раните утрински часови, прво со ограничен напад врз полициската станица во Радуша. Во неа, во тој момент се наоѓаше само еден полициски вод од триесетина полицајци. Нападот беше извршен од страна на припадници на Косовскиот заштитен корпус, кој во текот на ноќта, од правецот на Кривеник на косовска територија, се префрлија во Радуша, во содејство со локалните терористи и вооружениот народ. Според информациите од Управата за безбедност и разузнавање, планот за агресија од Косово врз секторот Радуша не се ограничувал само на тие дејствија, туку со ангажман на поголеми формации на КЗК било планирано да се заземе изворот Рашче и да се предизвика хуманитарна криза во главниот град на РМ. Во Министерството за внатрешни работи веднаш се прогласи мобилна состојба и под итно во реонот на Радуша беше испратена Единицата за специјални задачи "Тигар". Специјалците имаа задача да се пробијат до полициската станица и оттаму да ја извлечат загрозената единица, но заради силниот оган и веќе воспоставениот обрач таа чекаше погоден момент во непосредна близина на Радуша. Во меѓувреме, од утрото до околу 11 часот се засили вле-

ЗОРАН КРСТЕВСКИ

гувањето на единици на КЗК по истиот правец, но овој пат со поддршка на минофрлачи распоредени од другата страна на границата кај селото Кривеник", вели поранешниот виш советник во Кабинетот на ексминистерот Љубе Бошкоски, Зоран Крстевски.

СРЕЌА ЗА ЖИВОТ

Според неговото сведоштво, состојбата почнала да станува критична. Точно во 11 часот тогашниот министер Бошкоски и генералот на полицијата Ристо Галевски го напуштиле Министерството за внатрешни работи и се упатиле кон караулата Чашка, во непосредна близина на Кривеник и Радуша.

"Како советник на министерот, во тој момент имав обврска да се најдам во Кабинетот на тогашниот премиер Љубчо Георгиевски, за оттаму да го следам развојот на настаните. Освен голема раздвиженост и вознемиреност во Кабинетот, на теренот како ништо да не се случуваше. Контактите со Министерство-

то за одбрана и со армискиот врв, неопходни и вообичаени при едно вакво загрозување на територијалниот интегритет и суверенитет на Република Македонија, овој пат изостанаа сè до 16 часот. Армиските генерали или беа на некакви состаноци или, пак, на некакви колегиуми... Не функционираше дури ниту специјалната воена линија меѓу премиерот и Генералштабот. Опкружените полицајци во Радуша беа препуштени сами на себе, соочени со повеќе од десет пати поброен непријател. Сè почести беа нивните повици за помош. Состојбата добиваше драматични димензии, особено околу 17 часот кога од терористичкиот оган од блиската училишна зграда само во еден момент беа ранети шест полицајци, од кои едниот потешко во вратот. Како веродостојно да се пренесе трогателниот рапорт на командирот на полициската станица, кој веднаш извести за шестмината ранети, а и веќе не бараше помош, туку само како опомена дека можат

МАНДНАТА ОДГОВОРНОСТ!

уште многу малку да издржат и како што рече со болна иронија: 'Ви благодариме за помошта. Можете да подготвите 35 погребна, но ако се вратам жив...' - и ја исклучи врскаста'.

Но, како што вели народот: "Имале среќа, имале живот". Крстевски се потсетува: "Во тој момент премиерот по мобилен веќе воспостави врска со генералот на авијацијата Свонко Стојановски со слична порака: 'Аман, Свонко полетувајте на помош во Радуша, затоа што утре ќе имаме 35 погребни'. И навистина, точно во 17, 20 часот покрај Владата пролетаа познатите 'дваесетичетворки' на АРМ во правец на Радуша. Содејствуваше и еден 'сухој' комплетно борбено вооружен. Тогаш врсоците на нашите полицајци, на службените радиостаници

се претворија во радост и во победнички восклицанија. Покрај аероподдршката, веднаш се вклучи и артилеријата на АРМ од правец на караулата Чашка, засилена од повеќецевни ракетни фрлачи. Дури тогаш, по оваа силна поддршка на АРМ, полицаиската специјална единица успеа да се пробие до станицата и да ги извлече ранетите и преживеаните. Епилогот на оваа битка е крвната информација добиена во МВР преку нашата 'техника' или Петтата управа, 'фатена' од разговорот меѓу командантите на КЗК и нивните 'колеги' во кризниот ре-

гион на Македонија. Од нивната расправија, во смисла на тоа кој повика на содејство толку големи формации од КЗК и кој е одговорен за огромните жртви и исклучителната колатерална штета, се дозна и за бројот на нивните жртви. Се надминуваше бројката од 500 (според нивни извори), но според нивната стратегија за прикривање на загинатите и ранетите, оваа бројка никогаш не се обелодени".

Всушност, од оваа временска дистанца, произлегува дека и во текот на целиот воен конфликт загинале само неколку десетици терористи, иако фактичката состојба говори дека има повеќе споменици од жртви. Веројатно, постои некаква дисхармонија во презентирањето на податоците. Регуларните одбранбени сили на Република Македонија точно ги објавија податоците за 71 загинат бранител и околу шестотини ранети. На новите споменици на загинатите "борци за човекови права" најверојатно се запишани во голем број само имињата на домицилните терористи, при што останува тајна каде се нивните загинати соборци, кои не се одржавава. По сè изгледа, ги закопувале во масовни гробници, со цел луцидниот планер да може во иднина да си поигра со тоа и да ја префрли одговорноста врз институциите на одбраната за некакви си дела против хуманоста.

РАЗРЕШНИЦИ...

Од битката за Радуша можат да се извлечат многу заклучоци, но можат да се постават и многу прашања. Основниот геостретешки и геополитички заклучок е дека врз Македонија беше извршена агресија од страна на Косово. А едно од прашањата кое денес станува сè поактуелно би требало да биде: чија е командната одговорност за жртвите во Радуша кај

командантите на КЗК и ОНА, особено за преексплоатиранiot термин "колатерална штета" или едноставно кажано цивилни жртви? Принципиелно гледано, командна одговорност може да се побара и во редовите на одбранбените сили на РМ.

"Забарикадираните триесеттина полицајци, изложени на силен оган од непосредна близина, сигурно не можеле да произведат толку жртви кај агресорот - вели Крстевски. - И најнеискусниот воен аналитичар ќе ви потврди дека жртвите се резултат од употребата на авијацијата и артилеријата на АРМ. Прашањето е зошто ниту во Македонија, ниту од страна на меѓународниот фактор ниту, пак, од Хашкиот трибунал не беше побарана командна одговорност? Денес доказ за тоа е отворањето на случајот 'Љуботен'. Дали Македонија тогаш ја бранеше само полицајата? Веќе се потврдува, а и јавноста е информирана дека наодите од судска медицина врз деветте ексхумирани тела од 'Љуботен', прецизно ги утврдуваат причините за нивната смрт. Сите се погинати од минофрлачки шрапнели, а познато е дека за време на нападот врз Љуботен полицајата не поседуваа минофрлачи. Аналогно се наметнува следното прашање: "Зошто за случајот 'Љуботен' Хаг го бара само Љубе Бошкоски?!".

Од битката за Радуша - потенцира Крстевски - се наметнува уште еден многу силен заклучок од геополитичко значење за Република Македонија. Факт е дека за време на кризата во 2001 година државната граница меѓу РМ и Косово не само што беше релативизирана, туку се третираше и како непостојачка, особено од страна на косовските власти и нивниот заштитен корпус. Ова горливо прашање во предвечерието на косовската разрешница, кое го посочуваат сè повеќе

странски аналитичари и познавачи на регионалната криза, актуелнава Влада го става во врвот на своите приоритети, иако сè почесто тврди дека таа не треба да се меша во дефинирањето на статусот на Покраината, затоа што тоа нема да се одрази врз безбедноста и стабилноста на нашава држава.

"2005 веќе почна - предупредува Крстевски. - Опомените дека ова прашање мора да се разреши под итно, за да не дојде до прелевање на евентуалната криза од Косово во Македонија, пристигнуваат од сите страни. Затоа, и нашите власти ќе мораат што побрзо, од декларативно-политичката агенда на внатрешен и на меѓународен план, да излезат на терен и да ја обележат границата кон Србија и Црна Гора во делот кон Косово. И оваа тема, која не е производ на мината воена криза, но може да биде на идна, исто така, се поврзува со поимот 'командна одговорност', затоа што командната одговорност не подразбира само одговорност за настанати жртви и штети со издадена команда, туку и за жртви и штети како резултат на неиздадена команда. Во случајот на северната граница, доколку заради неиздадена команда за нејзино обележување дојде до воен судир, човечки жртви и материјални штети, кој и од кого ќе бара командна одговорност? Сигурно - народот и сигурно од актуелната власт!

И на крај уште едно прашање: Зарем, заради овој застрашувачки термин 'командна одговорност' никој во Македонија веќе и не издава команди за одбрана на територијалниот интегритет и суверенитет на државата, па од релативизираната северна граница перманентно се дозволуваат упади на разни криминални и терористички банди. Во овој случај, сите се согласуваме - нема командна одговорност?!".